

Пилипенко Юлія Олексіївна

адвокат, старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

ОНУ імені І.І. Мечникова

**КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ НОВОЇ РЕДАКЦІЇ
ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

28 листопада 2017 року Верховною Радою було ухвалено Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 2147-VIII [1], в якому, на перший погляд, законодавцем втілено частину ідей судової реформи – скорочено строк розгляду судових справ, встановлено жорсткі вимоги до стадійності вчинення процесуальних дій, створено умови для запобігання зловживання процесуальними правами, але паралельно із цим законодавцем допущено велику кількість колізій, прогалин та змістовних недоліків, що потребують детального дослідження та негайного усунення. Пропонуємо висвітлити деякі приклади подібних законодавчих недоліків, які містить нова редакція Цивільного процесуального кодексу України.

1. Так, відповідно до нової редакції статті 229 ЦПК України [2], яка регулює порядок дослідження доказів, встановлено, що суд під час розгляду справи повинен безпосередньо дослідити докази у справі: ознайомитися з письмовими та електронними доказами, висновками експертів, поясненнями учасників справи, викладеними в заявах по суті справи, показаннями свідків, оглянути речові докази. З редакції зазначеної статті вбачається явна колізія, адже «пояснення учасників справи, викладені в заявах по суті справи» віднесено до доказів. Подібна редакція статті 229 ЦПК України суперечить редакції статті 76 ЦПК України, яка в імперативному порядку зазначає, що доказами є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи і дає вичерпний перелік засобів, якими такі дані встановлюються, а саме: 1) письмовими, речовими і електронними доказами; 2) висновками експертів; 3) показаннями свідків. Так, дійсно відповідно до ст. 92 ЦПК України сторони, за їхньою згодою, в тому числі за власною ініціативою, якщо інше не встановлено цим Кодексом, можуть бути допитані як свідки

про відомі їм обставини, що мають значення для справи. При цьому суд попереджає такого свідка про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве показання чи відмову від давання показань на вимогу суду. Оскільки за подання неправдивої інформації, викладеної у заявах по суті, сторони не попереджаються і, відповідно, не несуть кримінальної відповідальності, вбачається, що пояснення учасників справи, викладені в заявах по суті справи не є і не можуть бути доказами відповідно до ст. 76 ЦПК України, а отже мають бути виключені з переліку тих доказів, які досліджує суд під час судового розгляду, зазначеному у статті 229 ЦПК України.

2. Відповідно до ч. 3 ст. 39 ЦПК України відвід повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі, але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Проте статтею 220 ЦПК України встановлено, що під час відкриття розгляду справи по суті головуючий оголошує склад суду, а також прізвища експерта, перекладача, спеціаліста, секретаря судового засідання і роз'яснює учасникам справи право заявляти відводи. Звідси, з урахуванням того, що імперативним приписом статті 39 ЦПК України встановлено, що відвід повинен бути заявленим не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, видається необхідним виправлення допущеної колізії шляхом внесення змін до статті 220 ЦПК України шляхом вкладення диспозиції норми в наступній редакції: «Головуючий оголошує склад суду, а також прізвища експерта, перекладача, спеціаліста, секретаря судового засідання і, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, роз'яснює учасникам справи право заявляти відводи».

3. Згідно з положеннями п. 5 ч. 3 статті 170 ЦПК України, заява про скасування судового наказу має містити зазначення про повну або часткову

необґрунтованість вимог стягувача. Згідно до положень ст. 171 ЦПК України вбачається, що у разі відсутності підстав для повернення заяви про скасування судового наказу – а саме за умов дотримання боржником п'ятнадцятиденного строку (з дня вручення копії судового наказу та доданих до неї документів) на подання заяви про скасування судового наказу, суддя не пізніше двох днів після її подання постановляє ухвалу про скасування судового наказу, в якій роз'яснює заявнику (стягувачу) його право звернутися до суду із тими самими вимогами в порядку спрощеного позовного провадження. Цікавим в даному випадку є дослідження власного досвіду, а саме ст.ст. 105, 105-1 ЦПК України в попередній редакції [3], з яких вбачається, що у заяві про скасування судового наказу боржником мало бути зазначено посилання на обставини, які свідчать про повну або часткову необґрунтованість вимог стягувача та посилання на докази, що додавались до заяви, якими боржник обґрунтовує свої заперечення проти вимог стягувача.

Якщо провести порівняльний аналіз діючої редакції статей 170 та 171 ЦПК України [2] з попередньою редакцією норм, що регулювали правовідносини з цього ж питання – а саме ст. 105, 105-1 ЦПК України в попередній редакції [3], вбачається, що закон звільнив боржника від обов'язку мотивувати та доводити необґрунтованість вимог стягувача, а отже усі судові накази, щодо яких вчасно подано безпідставну та необґрунтовану заяву про скасування в будь-кому випадку підлягають обов'язковому скасуванню, що робить механізм даного виду судового провадження неієвим та таким, що втрачає сенс. З огляду на зазначене вбачається за необхідне вирішити питання про внесення відповідних змін до статей 170 та 171 ЦПК України, зокрема шляхом повернення до старої редакції норм 105, 105-1 ЦПК України.

Література:

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів [Текст]: Закон України від 03 жовтня 2017 року // Відомості Верховної Ради. – 2017. - № 48 - ст. 436.

2. [Цивільний процесуальний кодекс України](#) [Електронний ресурс]: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. - Редакція від 28.08.2018 - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n7293> - Назва з екрану.

3. Цивільний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. - Редакція від 19.07.2017 - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/ed20170719> - Назва з екрану.